

MÕNEST LAENATUD NIMETUSEST

VILJA OJA

Annotatsioon. Eesti kirjakeeles tähistab noomen *ubrik* või *uberik* väikest kehva ehitist, pisikest ruumi või varjualust. Murretes tuntakse selle kõrval häälikuliselt lähedasi tähendusvasteid *suberik*, *tsubarik*, *kuberik*, *uderik*. Artiklis analüüsitakse, millised neist nimetustest võiksid lähtuda ühisest tüvest ja millised pärineda eri sõnatüvedest. Seejuures võrreldakse nende sõnade esitust sõnaraamatutes ning variante, tähendust ja levikut murretes. Lisaks tuuakse välja oletatavad vasted sugulaskeeltes ja kontaktkeeltes.

Võtmesõnad: tähendussuhted, sõnatuletus, etümoloogia, eesti murded

1. Sissejuhatus

Väikese ja viletsavõitu ehitise jaoks on eesti keeles palju nimetusi, millest osa märgib ühtlasi tillukest ruumi või varjualust. Nende seas on naabritelt laenatud sõnu, nagu näiteks *hurtsik* < asks *hort* ~ *hurt* 'okstest punutis', *hütt* < sks *Hütte*, murdeis ka *hutt*, mille doonorsõna oli tõenäoliselt asks *hutte*, *koomits* < vn *гумно* < vvn *гумѣно*, *kuur* < asks *schür*, *kuut* < lt *kūts*, *putka* < vn *будка* jt (vt EES; EEW), kuid on ka ebaselge päritoluga nimetusi. Viimaste hulka kuuluvad ka alljärgnevalt käsitletav nimisõna *ubrik* ~ *uberik* ja sellele häälikuliselt lähedased murdesõnad *suberik*, *tsubarik*, *kuberik*, *uderik* ning variandid neist, mis tähistavad samuti hurtsikut või mingit kitsast ulualust. Tänapäeva kirjakeele sõnaraamatuis esinevad *ubrik*, *uberik* ja *kubrik* (kuid mitte *kuberik*) ning murdeliseks tunnistatud *suberik* (EKSS, ÕS). Kõnealuseid murdekeelseid nimetusi on kirjast Ferdinand Johann Wiedemanni „Eesti-saksa sõnaraamatus“ (1869, 1973 [1893]), Andrus Saareste „Eesti keele mõistelises sõnaraamatus“ märksõna *onn* vastetena (EKMS 2: 1294), „Väikeses murdesõnastikus“ (VMS I, II), piirkondlikes murdesõnastikes ning Emakeele Seltsi ja Eesti Keele Instituudi murdesõnavara kogus (EMSUKA). Sõna *kuberik* variantide aines on ilmunud ka pooleliiolevas „Eesti murrete sõnaraamatus“ (EMS III: 930,

932, 933). Trükiteostes avaldatud näited esitatakse siin muutmata kujul, EMSUKA materjali puhul kasutatakse „Eesti murrete sõnaraamatuga“ sarnast lihtsustatud transkriptsiooni (vt EMS I: 29–32).

2. *ubrik* ja *uberik*

Tänapäeva kirjakeele sõnaraamatute järgi on nimisõnad *ubrik* ja *uberik* (g -u) võrdväärset variandid tähendusega 'hütt, hurtsik, osmik; väike või viletsapoolne tuba; pugerik'. Omadussõna *uberik* tähendust on seletatud nõnda: 'väike, kitsuke, viletsapoolne'. Liitsõnades, nagu *kuuri|ubrik*, *lauda|ubrik*, *maja|ubrik*, *poel|ubrik*, *sauna|ubrik*, *toa|ubrik*, osutab *ubrik* (või *uberik*) täiendosises mainitud ehitise (kuuri, lauda jt) väiksust ja kehva kvaliteeti. (EKSS 6: 5) Murretes esineb peamiselt häälikkuju *ubrik*: *ubriku*, millest on andmeid Ida-Virumaalt Iisakust, idamurde alalt Maarja-Magdaleena ning Laiuse murrakust, Tartu murdest ja kohati Võru murdest. Üksikteade Saaremaalt ja teine Läänemaalt võivad olla kirjakeelest omandatud. Sõnakuju *uberik* on kirja pandud Simuna murrakust, *ubriku* paralleelvariandina Iisaku ja Nõo murrakust ning vaste *ubarik* Juurust. Lisaks on Juuru ja Laiuse murrakus kasutatud eesvokaalset varianti *übrik* 'ubrik', näiteks Lai *parandas oma ubriku* (~ *übriku*) *ära, võib jälle mõni aasta elada* (Pall 2016: 302, 348). Esimest korda on *ubrik* 'väike hurtsik, hütike, osmik' sõnaraamatus trükitud alles 1937. aastal (EÕS III: 1612). Seega ei pruugi tegemist olla eriti vana sõnaga.

Julius Mägiste arvamuse kohaselt võiks *ubrik* ~ *uberik* olla tuletis läänemeresoome deskriptiivtüvest, mis tähistab midagi ümarikku, mingit ümmargust väikest eset ning kuhu kuulub näiteks eesti ja vadja *uba*. Võrdluseks on Mägiste toonud deskriptiivtüvega soome murdesõna *upara*, *upare* jt, mida on seostatud *upa*-tüvega, viidates soome keele etümoloogiasõnaraamatu artiklile *upa* (SKES: 1541), kus on samatüvelistena loetletud ka karjala *upara* 'puru, raas, ülejääk; pude' ning lõunaeesti murdes lühemange märkiv *oarm*, *uarm*, *ualmu* jms (Mägiste 1977: 173–174; EEW: 3514, 3515). Mägiste oletuse põhjal on sõna *uberik* (> *ubrik*) uuemas eesti etümoloogiasõnaraamatus esitatud tuletisena tüvest *uba* (EES: 574). Semantiliselt on neid omavahel siiski raske seostada.

Murdekeele seisukohast, nagu öeldud, on eesti peamine sõnakuju *ubrik*, mille variantidest *uberik* või *ubarik* on üksikuid teateid. Eesti sõna kitsas idapoolne levik (vt kaart) ärgitab otsima vasteid vene keelest ja lubab

oletada laenulist päritolu. Häälikuliselt lähedasi ja tähenduselt sobivaid vasteid leidub verbi *убирать, убрать* 'korda tegema, korjama, hoiule või oma kohale panema, peitma jm' tuletiste hulgas. Näiteks pesuruumi, koristusvahendite ruumi ja tualettruumi nimetus on *уборник*, sõna *убирка* tähistab nii koristust kui ka säilitust (Dal' IV: 458; VES). Eesti ala naabruses vene Pihkva murdes on mingi varikatusega nõudehoiuukoht *уборинка* (SRNG 46: 137), köögiriistade kohta öeldakse *убрятка* (SRNG 46: 146), peitusemängu on nimetatud *убирки* (SRNG 46: 124).

Vene laenuks on muide tunnistanud sellise tüvega läänemeresoome idaosas sõnu, nagu soome kagumurrete *upero*, lõunakarjala *ubero*, *ubor*, lüüdi ja vepsa *uberida*, mis tähistavad mõisteid 'praht, prügi; koristama, korjama, koguma, tallele panema' vms. Läänemeresoome *upero* sõnaga samatüvelise vene sõnapere esindajatest on loetletud *убор, уборка, убирка, убирать, убрать* (pr pl 3. p *уберум*). Eesti sõnu ei ole nende laenude hulgas mainitud, kuid lisatud on viide võrdluseks arvatava deskriptiivtüvelise sõnaga *upa, -re, upero* s. v. *upa*, millele pööras tähelepanu ka Mägiste oma etümoloogiasõnaraamatus. (SKES: 1542) Arvestades eesti sõnade *ubrik* ja *uberik* kasutust ja levikut murretes, võivad need olla tuletatud samast vene sõnatüvest, millele on lisatud meie nimisõnaliide *-ik*, mis esineb ka mitmes laentüvega analoogilises ehitise nimetuses, nagu näiteks *hagerik, hurtsik, lobudik, osmik* (vt ka Kasik 2015: 288).

3. *suberik* ja *tsubarik*

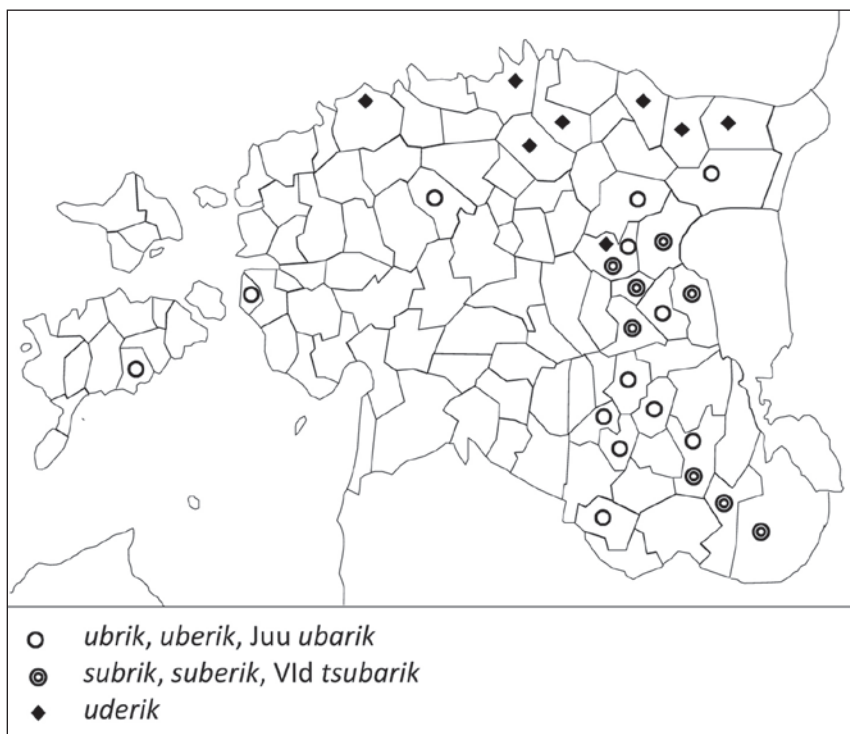
Idamurdes esineb sõnadele *ubrik* ~ *uberik* häälikuliselt lähedane sünonüüm *suberik* ~ *subrik* : *-u* (vt kaart), näiteks Kod *küük ja üks kamri suberik onegi* 'köök ja üks toauberik ongi' (Pall 2016: 262). Võru murde idaosas on sõna *suberik* vasteks *tsubarik*¹ (vt EMSUKA, VMS II: 545). Wiedemanni eesti-saksa sõnaraamatus (1869: 1655; 1973 [1893]: 1208) on lõunaeestilise sõnana trükitud *tsuharik* : *-u* 'väike majake, hütt', milles on tõenäoliselt trükiviga – *b* asemel *h* –, ja tegelikult peaks olema Võru murdevaste *tsubarik*. Kõige varasem sõnaraamatukirje nimisõnast *suberik* 'väike ruum, pugerik' ilmus 1937. aastal (EÕS III: 1439). Mägiste käsitab seda deskriptiivsõnana deminutiivsufiksiga *-rik* (< *-rikko[i]*, < *-ra + -ikkoi*), ehkki samas on lisatud küsimärgiga viide võrdluseks soome omadussõnaga *suppea* 'kitsas, väike; piiratud', karjala *tšuppie* 'väike' ja soome keele

¹ Eesti sõnaalgulise *s-* asemel *ts-* on paljudes sõnades Võru murdele iseloomulik.

etümoloogilise sõnaraamatu (SKES) artikliga *suppa*, lõpuks ka soovitus võrrelda eesti vastetega *uberik* ja *ubrik* (EEW: 2890). Eesti keeles ega teistes läänemeresoome lõunaosa keeltes sõna *suppea* vms pole teada.

Kui *ubrik* on tuletatud vene sõna *убирать, убрать* tüvest, siis *s*-algulise *suberik* aluseks sobib samatüveline vene sõna prefiksiga *c-* (*сбирать, сбирывать*), konsonandile liitudes tüüpiliselt ka *co-* (*собирать, собрать*), murdeis ka *су-* (Dal' IV: 141). Vene murretes, sh meie naabruses Pihkva murdes, esineb näiteks *суборь* 'kuhjatis kive, heina jm; prügilasu' (Dal' IV: 352; SRNG 42: 134). Tähenduses 'eest ära panema, peitma, ära koristama' on Pihkva murdes 20. saj algul kasutatud verbi *субрядить*, näiteks *Прялку свою ты куда-нибудь субряди* 'pane oma vokk eest ära kuhugi' (SRNG 42: 136).

Siinjuures on oluline rõhutada, et *ubriku* nimetusi *subrik*, *suberik*, *tsubarik* tuleb eristada nendega häälikuliselt lähedastest murdesõnadest

Kaart. Nimetuste *ubrik* jt levik eesti murretes

subrik, suprik, subretka, subrätka, supre(t)ka, mis tähistavad küla naispere ühist ketrusõhtut ja sellejärgset pidu. Viimased on laenatud identse tähendusega vene murdesõnast *супрядка* (Must 2000: 383). Vene *супрядка* on ilmselt tuletis sõnadest *прясть, спрясть* 'ketrama', *прядение* 'ketrus' vms, millele liitunud prefiks *су-* (~ *со-*) 'koos'. Eesti keeles, kus sõnakuju *subrik* on idamurde alal kasutatud nii ketrusõhtu kui ubriku nimetusena, võib oletada nendes sõnades vastastikku häälikulist mõju.

4. *kubrik ja kuberik*

Kirjakeeles nimetatakse *kubrikuks* meeskonna eluruumi vanemates laevades või suuremate purjesõjalaevade alumist tekki, kus asetsevad madruste koid (EKSS: 523). Murdesõnaraamat (EMS) seda tähendust ei kajasta. Nimisõna *kuberik* : *kuberiku* või *kubrik* ~ *kuprik* ~ *kublik* (g -u) märgib mõnes eesti murrakus uberikku, näiteks *Mar No tegi ta valmis omale alles kuberiku* 'viletsa maja'; *VJg tegin pisikese kuberiku* 'onni'; *Lüg 'kuprik* 'välikemmerg' õli 'ritvade alune 'lauda taga 'seinä 'ääräs, 'kaetu pikkade 'õlgidega; *Mar tä eläb seal pisikeses kubrikus* 'hütis'; *Hel om üüts 'väike kublik* 'hurtsik'. Omadussõna positsioonis iseloomustab *kuberik* ehitist halvustavalt 'väike, vilets, lagunened' jms, näiteks *Lüg kuberik maja on 'nõnda jünn, 'veikene ja lagund* (EMS III: 930, 932, 933).

Sõna algne variant oli hollandi vanas merendussõnas *koebbrug* tähendusega 'laeva alumine tekk' (VL 2006: 575). Eesti keelde on *kubrik* tulnud vene keele kaudu, vrd vn *кубрук* '(purje)laeva alumine tekk'; 'alumise teki kajut'; 'ruhv, laeva meeskonna eluruum' (Dal' II: 210; Blokland 2009: 140; VES). Vene keelde on sõna laenatud otse hollandi keelest, algselt kujul vn *кубрюх* (Vasmer 2: 396–397). Eesti murdesõnu *kubrik, kublik, kuberik*, mis väljendavad väikest kehva ehitist või varjualust, on võinud nii häälikuliselt kui tähenduse poolest mõjutada selles tähenduses laiemalt tuntud *ubrik, uberik* või mõni muu lähedane sõna.

5. *uderik*

Mägiste etümoloogiasõnaraamatus (EEW: 3517) on väikest ehitist või ruumi ja varjualust tähistavaid sõnu *ubrik, uberik* ja *suberik* ühtlasi võrreldud sünonüümse murdesõnaga *uderik*. Eesti murretes on *uderik* ubriku nimetusena tuntud peamiselt põhjarannikul, kõige enam vanal Virumaal ja

selle naabruses (EMSUKA; VMS II: 595). Nõnda on nimetatud nii pisikest ehitist kui ka mingit panipaika, näiteks Lai *uderik on veke katusse alune, kas puude jaost või* (Pall 2016: 302). Kirjakeelde pole see sõna jõudnud, kuid Wiedemanni sõnaraamatus (1869: 1373; 1973: 1242) esineb *uderik* : *uderiku* (NW) saksakeelse tõlkega *Hütte* 'hütt'. Murdelevikuks märgitud NW 'Eesti looderannik' võib osutada asjaolule, et Wiedemannil puudus selle sõna aines idapoolsetest murretest, kuid põhjendatum tundub olevat Mägiste kahtlus, et selles kirjes on ilmakaare nimetus lihtsalt kogemata ekslik – NO 'Eesti kirderannik' asemel NW (EEW: 3517).

Mägiste arvates võib *uderik* olla sarnaselt samatähenduslike sõnadega *uberik* ja *suberik* eesti deskriptiivsõna, ent samas juhib ta tähelepanu alternatiivsele teooriale, et see võiks olla deminutiivne tuletis sufiksiga *-ik* (< **-ikkoi*, *-ikko*) adjektiivivi *hõdras* tüvest, mille päritolu seostatakse läänemeresoome *huter-* ja *hudr-*alguliste sõnadega (EEW: 3517). Võru murde sõnu *hõdrass*, *hõdõr*, *hõtr* 'habras, rabe; pehkinud, mäda jms' on peetud nimelt läänemeresoome *hut(e)*-tüvest pärinevate adjektiivide etümoloogiliseks vasteks, vrd soome *hutera*, *hutero*, päriskarjala *hudero*, *hudra*, *hutra*, karjala Aunuse murdes *hudru* 'halb, kehv, nõrk, habras, lõtv', lüüdi *hudr(e)*, vepsa *hudr* pl *-ad* 'habras, rabe' (EEW: 416–417). Sõnaraamatu „Suomen sanojen alkuperä“ järgi pärineb soome-karjala *hutera* arvatavasti *hutista* sõnaperega ühisest tüvest ning samas on lisatud viide, vrd *hutra*, kus esitatakse ka muid võimalikke vasteid läänemeresoome keeltes (SSA I: 193–194). Ulla-Maija Forsberg on soome-karjala adjektiivivi *hutera* seostanud läänemeresoome deskriptiivse *hut-*tüvega, mille tuletisena nimetab ka eesti verbi *hudjata*, kuid eesti *uder-* ega *hõdõr-*algulisi sõnu pole seejuures mainitud (Kulonen 2010: 146–147).

Eesti ubrikunimetuse *uderik* seisukohast pakuvad läänemeresoome vastetest huvi eelkõige soome murdesõnad *hutera*, *hutara*, *hutero*, mida soome murrete sõnaraamatu andmetel on sageli kasutatud iseloomustamiseks kehva, kipakat ehitist (SMS). Arvestades eesti murdesõna *uderik* häälikkuju ja leviala pole välistatud võimalus, et see põhineb soome laenul. Sel juhul on eesti keeles soome adjektiivivi konsonanttüve *huter-* baasil moodustatud *ik*-liiteline nimisõna, milles liide *-ik* väljendab omadustähisega seotult omadust kandvat kohta (vt nt Kasik 2015: 54). Eesti murretele omaselt puudub selles sõnaalguline *h-*.

6. Kokkuvõtteks

Käsitletud nimetused pärinevad tõenäoliselt kolmest tüvest. Eesti idapoolsetes murretes levinud *ubrik-uberik*, *subrik-suberik*, *tsubarik* jt variandid võivad põhineda vene keelest laenatud tüvel, mis esineb sõnades *убирать*, *убрать*, *убор*, *уборник*, *убирка* jt, vrd ka *суборь*, *субрядить* Pihkva murretes.

Vene keelest laenatud merendusvaldkonna sõna *kubrik* tähendusi 'laeva meeskonna eluruum, (purje)laeva alumine tekk' või 'alumise teki kajut' murdesõnaraamatus ei ole. Eesti murdevariandid *kuberik*, *kubrik* ja *kublik* seevastu märgivad kehva ehitist või varjualust. Need esinevad murdeis harva ja neil puudub kompaktne leviala. Nähtavasti on suhteliselt võõraid nimetusi seostatud eesti keeles häälikuliselt lähedaste mingit ruumi või ehitist märkivate sõnadega *ubrik* ja *uberik*.

Ida-Eesti nimetusele *uberik* häälikuliselt lähedane sünonüüm *uderik* on eesti murretes tuntud peamiselt põhjarannikul. Murdesõnade leviku erisuse põhjus näib olevat erinev tüvi. Sõna *uderik* võib kuuluda ühte läänemeresoome põhjaosa keeltes esinevate *huter*-tüveliste adjektiividega, eriti soome murdesõnadega *hutera*, *hutara*, *hutero*, millega on kirjeldatud kehva, kipakat ehitist. Eesti sõna *uderik* häälikkuju ja leviku põhjal on tõenäoline, et selle tüvi on soome keelest laenatud ning sellele on lisatud meie nimisõnaliide *-ik*.

Kõik käsitletud nimetused on *ik*-lõpulised, nii otselaen *kubrik* ja selle variandid murretes kui ka laentüvedest eesti *ik*-liite abil tuletatud nimi-sõnad. Laensõnad ei ole alati tuletusmorfoloogiliselt analüüsitavad ja liite tähendust sageli täpselt määratleda ei saa. Ubrikut märkivates sõnades võib *-ik* olla vähendava funktsiooniga või osutada teatud omadusega kohta, aga see võib põhineda ka sarnast objekti tähistavate nimetuste, nagu *hurtsik*, *hagerik* jt analoogial.

Lühendid

asks – alamsaksa keel; Hel – Helme; Juu – Juuru; Kod – Kodavere; Lai – Laiuse; It – läti; Lüg – Lügånuse; Mar – Martna; sks – saksa keel; VJg – Viru-Jaagupi; VId – Võru murde idaosas; vn – vene keel; vvn – vanavene keel

Kirjandus

- Dal'** = Владимир Даль 1955. Толковый словарь живого великорусского языка. Москва: Государственное издательство иностранных и национальных словарей.
- Blokland, Rogier 2009.** The Russian loanwords in literary Estonian. (= Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica 78.) Wiesbaden: Harrassowitz.
- EES** = Iris Metsmägi, Meeli Sedrik, Sven-Erik Soosaar 2012. Eesti etimoloogiasõnaraamat. Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <http://www.eki.ee/dict/ety/>.
- EEW** = Julius Mägiste 1982. Estnisches etymologisches Wörterbuch. Helsinki: Finnisch-Ugrische Gesellschaft.
- EKMS** = Andrus Saareste „Eesti keele mõistelise sõnaraamatu“ indeks. Index du Dictionnaire analogique de la langue estonienne d'Andrus Saareste, 1979. Uppsala: Finsk-ugriska institutionen. <https://www.eki.ee/dict/saareste/saareste.html>.
- EKSS** = Margit Langemets, Mai Tiits, Tiia Valdre, Leidi Veskis, Ülle Viks, Piret Voll 2009. Eesti keele seletav sõnaraamat. 2., täiendatud ja parandatud trükk. Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <http://www.eki.ee/dict/ekss/>.
- EMS I** = Eesti murrete sõnaraamat I. <http://www.eki.ee/dict/ems/ems.html>.
- EMS III** = Eesti murrete sõnaraamat III (K), 2001–2004. Toim Anu Haak, Varje Lonn, Helmi Neetar, Piret Norvik, Vilja Oja, Jüri Viikberg. Eesti Teaduste Akadeemia, Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <http://www.eki.ee/dict/ems/ems.html#vihikud>.
- EMSUKA** = Eesti murrete ja soome-ugri keelte arhiiv Tallinnas Eesti Keele Instituudis.
- EÕS** = Eesti õigekeelsuse-sõnaraamat. „Eesti keele õigekirjutuse-sõnaraamatu“ II täiendatud ja parandatud trükk. III kd (Ripp–Y) 1937. (= Eesti Kirjanduse Seltsi keeleteoimkonna toimetised 5.) Tartu: Eesti Kirjanduse Selts.
- Kasik, Reet 2015.** Sõnamoodustus. (= Eesti keele varamu I.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/50084/sonamoodustus_kasik.pdf.
- Kulonen, Ulla-Maija 2010.** Fonesteemit ja sananmuodustus. Suomen kontinuatiivisten *u*-verbimuodostusten historiaa. (= Suomi 197.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Must, Mari 2000.** Vene laensõnad eesti murretes. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Mägiste, Julius 1977.** Zu einigen vermeintlichen baltischen Lehnwörtern in den ostsee-finnischen Sprachen. – Indiana University. In Honor of A. Raun. (= Uralic and Altaic Series 131. Studies in Finno-Ugric Linguistics.) Bloomington, 155–175.

- Pall, Valdek 2016.** Idamurde sõnastik. 2. täiendatud ja parandatud trükk. Toim Ellen Niit. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <http://www.eki.ee/dict/ida/index.cgi>.
- SKES** = Erkki Itkonen, Aulis J. Joki, Reino Peltola 1975. Suomen kielen etymologinen sanakirja, 5. (= Lexica Societatis Fenno-Ugricae XII, Tutkimuslaitos „Suomen suvun“ julkaisuja III.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- SMS** = Suomen murteiden sanakirja. (= Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 30.) <http://kaino.kotus.fi/sms/>.
- SRNG 42** = Словарь русских народных говоров, выпуск 42 (*Стриж-Сухловина*), 2008. Институт лингвистических исследований РАН. Санкт-Петербург: Наука.
- SRNG 46** = Словарь русских народных говоров, выпуск 46 (*Тычак-Ужолья*), 2013. Институт лингвистических исследований РАН. Санкт-Петербург: Наука.
- SSA** = Suomen sanojen alkuperä. Etymologinen sanakirja, 1. (A–K), 1992. Päätoim Erkki Itkonen, Ulla-Maija Kulonen. (= Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 556. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 62.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Vasmer** = Макс Фасмер 1986. Этимологический словарь русского языка, 2. Перевод с немецкого и дополнения О. Н. Трубачева. 2-е русское издание. Москва: Прогресс.
- VES** = Русско-эстонский словарь. Vene-eesti sõnaraamat, 2000. Teine, parandatud trükk. Eesti Keele Instituut. www.eki.ee/dict/ves.
- VL** = Eduard Vääri, Richard Kleis, Johannes Silvet, Tiina Paet, Tuuli Rehema 2012. Võõrsõnade leksikon. 8., põhjalikult ümbertöötatud trükk. <http://www.eki.ee/dict/vsl>.
- VMS I** = Väike murdesõnastik I, 1982. Toim Valdek Pall. Koost Evi Juhkam, Marja Kallasmaa, Varje Lonn, Piret Raud, Eevi Ross. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus.
- VMS II** = Väike murdesõnastik II, 1989. Toim Valdek Pall. Koost Anu Haak, Evi Juhkam, Marja Kallasmaa, Ann Kask, Ellen Niit, Piret Norvik, Vilja Oja, Aldi Sepp, Jaak Simm, Jüri Viikberg. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus.
- Wiedemann, Ferdinand Johann 1869.** Ehstnisch-deutsches Wörterbuch. St. Petersburg.
- Wiedemann, Ferdinand Johann 1873 [1893].** Estnisch-deutsches Wörterbuch. Vierter unveränderter Druck nach der von Jakob Hurt redigierten Auflage. Tallinn: Valgus.
- ÕS** = Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018. Toim Maire Raadik. Koost Tiit Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik. Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <https://www.eki.ee/dict/qs2018/index.cgi>.

Some borrowed nouns

VILJA OJA

The Estonian noun *ubrik* or *uberik* denotes a small poor building, a narrow room or a shelter. Phonetically close dialect words with similar meaning also exist, e.g. *suberik*, *tsubarik*, *kuberik*, *uderik*. The article analyses which of these could be derived from the same stem and which have come from different stems.

The fact that no other words with the stem *uber-* or *ubri-* in Estonian are known indicates a possible loan. Variants of the *ubrik-uberik*, *subrik-suberik* (~ *tsubarik* in Võru dialect) used in eastern Estonian dialects may be based on a stem borrowed from the Russian, which appears in the words *убирать*, *убрать* (cf. *субрядить* in Russian dialect of Pskov) ‘tidy up, pick up, store or put in place, hide’, *уборник* ‘a room of cleaning tools or laundry; toilet’, *убор*, *убирка*, *суборь*, ‘cleaning and storage’ and others.

The literary Estonian noun *kubrik* is a Russian loan < Rus *кубрик* ‘lower deck of a ship’; ‘lower deck cabin’; ‘crew compartment’. The Russian word is borrowed directly from the Dutch, first in the form *кубрюх*. In Estonian dialects the variants *kuberik*, *kubrik* and *kublik* denote a poor building or shelter. The meaning of the Estonian dialect words could be influenced by the phonetically close nouns *ubrik*, *uberik* or another related word.

In the dialects of the northern coast of Estonia and its neighborhood, a small building and a narrow room are called *uderik*. Based on the areal distribution and phonetic shape of the Estonian dialect word, it can be associated with the Finnish adjectives *hutera*, *hutara*, *hutero*, which in dialects also characterize a poor building. As is typical of Estonian dialects, *uderik* lacks the initial *h-*.

All the analyzed nouns have the ending *-ik*. The suffix *-ik* may denote diminutive nouns, or indicate a place with a certain property here, but may also be based on the analogy of names denoting a similar object, such as the synonymous loanwords *hurtsik*, *hagerik*, etc.

Keywords: semantic relations, derivation, etymology, Estonian dialects

Vilja Oja
Eesti Keele Instituut
viljaoja@gmail.com